

Novela trestního zákoníku

Podmíněné upuštění od trestního stíhání právnických osob

11. srpna 2025

V rámci velké novely trestních předpisů, která byla nedávno podepsána prezidentem České republiky, se v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob objevil nový institut, který umožňuje podmíněně upustit od trestního stíhání právnických osob. Co to v praxi bude znamenat?

S účinností od **1. července 2026** se právnickým osobám otevírá nová možnost **odklonu** v trestním řízení formou **podmíněného upuštění od trestního stíhání**. Tento institut je koncipován jako alternativa k podmíněnému zastavení trestního stíhání (§ 307 tr. řádu), avšak s ohledem na specifika korporátní sféry k tomu může dojít **již ve fázi prověřování; a pak nadále i po zahájení trestního stíhání**. Jedná se o instrument, který specificky cílí na právnické osoby a nebude k dispozici osobám fyzickým. Bude se přitom moci uplatnit i vůči právnickým osobám, vůči nimž byly učiněny úkony trestního řízení před datem účinnosti zákona.

Podmíněné upuštění od trestního stíhání představuje v některých ohledech zásadní krok. Kromě již zmíněné možnosti využít tento institut dokonce ještě před zahájením trestního stíhání je jeho význam dán především tím, že jde o zcela odlišný procesní mechanismus, než je dohoda o vině a trestu. Právnické osoby v korporátní sféře až dosud nejčastěji volily právě tento institut, což však i často vedlo k nežádoucím důsledkům. Společnost totiž musela výslovně prohlásit vinu, což je nezbytnou součástí uzavřené dohody. Výsledkem bylo vyhlášení odsuzujícího rozsudku se všemi negativními dopady, které tento akt obnáší – včetně formálního uložení trestu obdobně jako v případech běžného pachatele před soudem.

V tomto tedy podmíněné upuštění od trestního stíhání přináší změnu, spočívající mimo jiné v následujícím:

- **Podmínkou není žádné vyjádření ve vztahu k vině, ať už ve formě prohlášení viny nebo doznání.** Jedná se tedy o nástroj směřující prospektivně, reflektující odpovědný postoj a aktivní nápravu právnické osoby.
- **Lze jej využít již ve fázi před zahájením trestního stíhání** – z povahy věci na konci prověřování, kdy už existuje důvodný předpoklad, že trestný čin spáchala předmětná právnická osoba a zahájení trestního stíhání by jinak bylo prakticky jisté.
- Vytváří pobídky pro právnické osoby zefektivnit nastavení compliance management systémů – jako jednu z podmínek odklonu může stanovit i **zavedení nápravných a preventivních compliance mechanismů**. Kontrolu těchto podmínek mají monitorovat **advokáti specializovaní na compliance a auditoři**.
- Přináší možnost, jak **nebýt vystaven trestnímu stíhání** včetně všech jeho negativ – reputačních, ekonomických i provozních – postaví-li se právnická osoba ke svému pochybení odpovědně a společensky prospěšně.

Podmíněné upuštění od trestního stíhání představuje několik podstatných změn oproti podmíněnému zastavení trestního stíhání. Podmíněné zastavení trestního stíhání je možné uplatnit pouze v případech, kdy již bylo zahájeno trestní stíhání vůči konkrétní právnické osobě. Jednou z podmínek podmíněného zastavení je též plnohodnotné doznání obviněného k trestnému činu, což má být ústupkem za to, že právnická osoba není odsouzena odsuzujícím

Wolf Theiss

rozsudkem jako u dohody o vině a trestu. Podmínka doznání (zejména k některým trestným činům v oblastech korupce a ovlivňování veřejných zakázek), však činí podmíněné zastavení trestního stíhání pro řadu právnických osob j nevhodným...

1 Podmínky pro podmíněné upuštění od trestního stíhání

Aby mohlo být podmíněně upuštěno od trestního stíhání právnické osoby, ukládá se právnické osobě minimálně splnění následujících podmínek:

- **odčinit způsobenou škodu nebo vydat bezdůvodné obohacení**, nebo za tímto účelem s poškozeným uzavřít dohodu,
- **zavázat se k nápravě či odstranění následků trestného činu**,
- **složit na účet soudu a v přípravném řízení na účet státního zastupitelství peněžitou částku určenou státu na pomoc obětem trestné činnosti, přičemž tato částka nesmí být zřejmě nepřiměřená závažnosti trestného činu a poměrům právnické osoby** (toto bude posuzováno soudem a v přípravném řízení státním zastupitelstvím).

Z povahy věci s tímto postupem musí též právnické osoby souhlasit, a nakonec se tento postup také musí jevit orgánům činným v trestním řízení dostačující v kontextu dotčeného veřejného zájmu.

V závažnějších případech, v nichž by výše **uvedené nedostačovalo**, ale přesto chce právnická osoba dosáhnout podmíněného upuštění, může jí být uloženo nad rámec výše uvedeného, aby se:

- **zdržela určité činnosti**, která souvisí se spáchaným trestným činem, nebo
- připravila a zavedla účinný soubor **preventivních a nápravných opatření**, nebo
- nejen tato opatření připravila a zavedla, ale podrobila se i jejich **monitoringu**.

Doba, po kterou je právnická osoba povinna plnit uložená opatření, se stanovuje v rozmezí od šesti měsíců do dvou let. V případě dodatečných opatření, jak byla zmíněna naposledy výše, může být tato lhůta prodloužena až na pět let. Monitoring zároveň probíhá na náklady právnické osoby. V zahraničních právních úpravách jsou náklady na monitoring větší položkou než sankce.

Zavedení těchto opatření je nedílnou součástí budování funkční compliance kultury. Lze přitom důvodně předpokládat, že pokud již jednou bylo právnické osobě umožněno podmíněné upuštění od trestního stíhání, při opakovaném pochybení by takový přístup s vysokou pravděpodobností opakován nebyl.

2 Kontrolovaný systém compliance opatření jako změna

Tento nový procesní mechanismus slibuje zohlednit úroveň compliance management systému právnických osob a vůli tuto úroveň změnit v případech, kdy nepostačovala k tomu, aby bylo možné konstatovat, že právnická osoba trestný čin nespáchala. Navazuje tak na dohodu o vině a trestu, kdy i z naší praxe vyplývá, že k úrovni compliance orgány činné v trestním řízení přihlíží, a tento trend formalizuje.

Klíčovou roli v tomto procesu **hraje tzv. kontrolující osoba** (monitor) – advokát s doloženou specializací na compliance nebo auditor, kterého navrhuje samotná právnická osoba, resp. poskytuje seznam tří potenciálních kandidátů. Přesná metodika, jak se bude určovat advokát s doloženou specializací na compliance, není zřejmá.

Tato osoba dohlíží na to, že firma skutečně plní přijatá preventivní a nápravná opatření. Pravidelně o tom podává zprávy orgánům činným v trestním řízení a musí být zcela nezávislá, odborně zdatná a důvěryhodná. Jejím úkolem není jen formální dohled, ale aktivní vedení celého ozdravného procesu – od návrhu opatření až po jejich implementaci a vyhodnocení. Proto je klíčové mít po boku partnera, který rozumí jak trestnímu řízení, tak vnitřnímu fungování obchodních korporací a jiných právnických osob.

Výběr vhodného právního zástupce tak bude jedním z klíčových momentů celého odklonu – nejen z pohledu jeho schválení soudem, ale zejména **pro skutečnou důvěryhodnost nápravy v očích veřejnosti, partnerů a justice.**

Zavedení tohoto institutu přibližuje české prostředí praxi známé z jiných zemí, kde je aktivní spolupráce právnické osoby s orgány činnými v trestním řízení považována za cestu k nápravě i ochraně reputace. Česká úprava, byť inspirovaná doporučeními OECD, se výrazně liší od francouzského modelu či aktuálně projednávaného švýcarského návrhu – mimo jiné v absenci detailních pokynů pro státní zástupce a soudy, které bude zřejmě třeba dopracovat v praxi.

I přesto představuje podmíněné upuštění od trestního stíhání zajímavou alternativu: právnická osoba tím dává jasně najevo, že pochybení nepopírá, ale přijímá odpovědnost a dělá vše pro to, aby se situace neopakovala – což je signál, který ocení jak akcionáři, tak obchodní partneři i veřejnost.

O Wolf Theiss

Wolf Theiss je jednou z předních evropských advokátních kanceláří ve střední, východní a jihovýchodní Evropě se zaměřením na mezinárodní obchodní právo. S více než 400 právníky ve 13 zemích a středoevropským centrem v Bruselu zahrnuje více než 80 % práce kanceláře přeshraniční zastupování mezinárodních klientů. Díky kombinaci odborných znalostí v oblasti práva a obchodu využívá Wolf Theiss inovativní řešení, která zahrnují právní, finanční a obchodní know-how.

Pro více informací se prosím obraťte na:

Jitka Logesová
Partner

E jitka.logesova@wolftheiss.com

T +420 234 765 223

Tereza Ottová
Associate

E tereza.ottova@wolftheiss.com

T +420 234 765 215

Sign up

to receive our
latest updates
and insights